

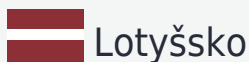
[Domovská Stránka](#) > ... > [Rodinné Veci a Dedenie](#) > [Rodičovská Zodpovednosť – Opatrovnícke Právo A právo Na Styk S dieťaťom](#) > [Latvia](#)

Rodičovská zodpovednosť – opatrovnícke právo a právo na styk s dieťaťom

Autor obsahu



European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)



1 Čo v praxi znamená právny pojem „rodičovské práva a povinnosti“? Aké sú práva a povinnosti nositeľa rodičovskej zodpovednosti?

Dieťa zostáva v starostlivosti rodičov až do dosiahnutia plnoletosti.

Právo starostlivosti znamená právo a povinnosť rodiča starať sa o dieťa a jeho majetok a zastupovať dieťa v jeho osobných a majetkových vzťahoch.

Starostlivosť o dieťa znamená opateru dieťaťa, dohľad nad dieťaťom a právo určovať miesto jeho bydliska.

Starostlivosť o dieťa takisto znamená výživné, t. j. poskytovanie potravín, odevov, bývania a zdravotnej starostlivosti, osobnej opatery, vzdelávania a výchovy (zabezpečenie duševného a telesného rozvoja dieťaťa s náležitým ohľadom na osobnosť, schopností a záujmy dieťaťa a príprava dieťaťa na spoločensky užitočnú prácu).

Rodičovský dohľad znamená starostlivosť o bezpečnosť dieťaťa a zabránenie akémukoľvek nebezpečenstvu od tretích strán. Právo určiť miesto bydliska dieťaťa znamená geografickú voľbu miesta bydliska a výber bývania.

Starostlivosť o majetok dieťaťa znamená správu a používanie majetku dieťaťa takým spôsobom, aby sa zachoval a jeho hodnota sa zvyšovala.

2 Kto má spravidla rodičovské práva a povinnosti voči dieťaťu?

Rodičia žijúci spoločne vykonávajú rodičovskú starostlivosť spoločne. Ak sú rodičia odlúčení, ich spoločná rodičovská zodpovednosť pokračuje. Dohľad nad dieťaťom a starostlivosť oň musí zabezpečovať rodič, s ktorým dieťa žije. O otázkach, ktoré môžu mať značný vplyv na vývoj dieťaťa, musia rodičia rozhodovať spoločne.

3 Ak rodičia nie sú schopní alebo ochotní vykonávať rodičovské práva a povinnosti voči svojim deťom, môže tým byť namiesto nich poverená iná osoba?

Ak sú zdravie alebo život dieťaťa ohrozené vinou rodiča (v dôsledku jeho úmyselného správania alebo nedbanlivosti) alebo ak rodič porušuje práva dieťaťa alebo nezabezpečuje starostlivosť o dieťa a dohľad nad ním a ohrozuje tak jeho fyzický, duševný alebo morálny vývoj, súd môže rodiča zbaviť práva starostlivosti.

Ak je jeden rodič zbavený práva osobnej starostlivosti, súd odovzdá dieťa do výhradnej osobnej starostlivosti

druhého rodiča. Ak osobná starostlivosť vykonávaná druhým rodičom dieťa dostatočne nechráni pred nebezpečenstvom alebo ak sú obidvaja rodičia zbavení práva osobnej starostlivosti, súd uloží rodinnému súdu (*bārijntiesa*) povinnosť zabezpečiť starostlivosť o dieťa mimo domova.

4 Ako sa ustanovujú budúce rodičovské práva a povinnosti v prípade, že sa rodičia rozvedú alebo žijú oddelene?

Ak sú rodičia odlúčení, ich spoločná rodičovská zodpovednosť pokračuje. Starostlivosť o dieťa a dohľad nad ním musí zabezpečovať rodič, s ktorým dieťa žije. O záležitostiach, ktoré môžu mať značný vplyv na vývoj dieťaťa, musia rodičia rozhodovať spoločne. Spory medzi rodičmi sa riešia na rodinnom súde, ak právne predpisy nestanovujú inak. Spoločná rodičovská starostlivosť končí, keď sa dohodou medzi rodičmi alebo rozhodnutím súdu stanoví výhradná osobná starostlivosť jedného rodiča.

5 Ak rodičia uzatvoria dohodu týkajúcu sa rodičovských práv a povinností, aké formality musia dodržať, aby bola dohoda právne záväzná?

Ak sa rodičia dohodnú na otázke rodičovských práv a povinností a dobrovoľne dodržiavajú dohodu, nie je potrebné získať súhlas od akéhokoľvek orgánu alebo súdu.

6 Ak rodičia nedospejú k dohode o rodičovských právach a povinnostiach, ako inak môžu tento problém mimosúdne riešiť?

V prípade sporu rieši nezhody a rozdiely rodinný súd.

Pri riešení rodinných konfliktov môže byť účinná aj mediácia; mediátor sa ako neutrálna tretia strana usiluje nájsť riešenie sporu prijateľné pre účastníkov konania, a to tak, že vypočuje očakávania a potreby oboch strán.

V rámci [štátneho rozpočtového programu „Mediácia rodinných sporov“](#), ktorý realizuje ministerstvo spravodlivosti v spolupráci s Radou certifikovaných mediátorov, majú rodiny možnosť zúčastniť sa na piatich hodinových mediálnych stretnutiach platených štátom, pričom v prípade rodín, ktoré sú klasifikované ako rodiny s nízkym príjmom alebo odkázané na pomoc, je platených sedem hodinových stretnutí.

7 Ak pôjdu rodičia na súd, o akých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa môže sudca rozhodnúť?

Ak sa rodičia obrátia na súd, môžu požiadať o spoločnú alebo samostatnú osobnú starostlivosť. Ak je to potrebné, sudca rozhodne aj o otázkach výživného, mieste bydliska atď. Rodič so samostatnou osobnou starostlivosťou vykonáva starostlivosť o dieťa, čo zahŕňa právo konať v mene detí v ich osobných a majetkových vzťahoch a právo určiť miesto bydliska dieťaťa. Každý rodič má povinnosť a právo udržiavať osobný vzťah a priamy kontakt s dieťaťom. Toto pravidlo sa uplatňuje aj vtedy, ak je dieťa oddelené od rodiny alebo ak už nežije s jedným alebo obidvoma rodičmi. Rodič, ktorý nežije s dieťaťom, má právo na informácie o ňom, najmä na informácie o jeho vývoji, zdraví, akademických úspechoch, záujmoch a životných podmienkach. Rodičovský spor o právo osobnej starostlivosti by sa mal rozhodnúť v záujme dieťaťa a s prihliadnutím na stanovisko dieťaťa, ak ho vie vyjadriť.

8 Ak súd rozhodne o tom, že dieťa zverí do starostlivosti iba jednému z rodičov, znamená to, že môže rozhodovať o všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez toho, aby sa najskôr poradil s druhým rodičom?

Rodič, ktorý má dieťa v samostatnej osobnej starostlivosti, má všetky práva a povinnosti vyplývajúce z práva osobnej starostlivosti. Rodičia majú voči svojim deťom v rámci svojich schopností a finančnej situácie vyživovaciu povinnosť. Povinnosť živiť dieťa leží na otcovi a matke, až kým dieťa nie je schopné živiť sa samo.

Vyživovacia povinnosť vo vzťahu k dieťaťu nekončí, ak dieťa žije oddelene od rodiny alebo ak už nežije s jedným z rodičov.

Pri priznaní práva samostatnej osobnej starostlivosti súdy posudzujú okolnosti prípadu, ako napríklad to, s ktorým rodičom dieťa žije v okamihu podania návrhu a ktorý rodič vykonáva každodennú starostlivosť o dieťa. Dieťa má právo udržiavať osobný vzťah a priamy kontakt s každým rodičom (práva prístupu). Každý rodič má povinnosť a právo udržiavať osobný vzťah a priamy kontakt s dieťaťom. Rodič, ktorý nežije s dieťaťom, má právo na informácie o ňom, najmä na informácie o jeho vývoji, zdraví, akademických úspechoch, záujmoch a životných podmienkach. Priznanie práva samostatnej osobnej starostlivosti o dieťa jednému rodičovi neznamená, že druhý rodič je zbavený práva starostlivosti.

9 Ak súd rozhodne, že dieťa má byť zverené do opatery obidvoch rodičov, čo to znamená v praxi?

Ak sú deti v spoločnej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, obaja rodičia môžu konať v mene svojich detí v jeho osobných a majetkových vzťahoch. Rodičia spoločne rozhodujú o všetkých záležitostiach týkajúcich sa vývoja dieťaťa.

10 Na ktorý súd alebo orgán sa mám obrátiť, ak chcem podať žiadosť o priznanie rodičovských práv a povinností? Aké postupy musím dodržať a aké dokumenty je potrebné k žiadosti pripojiť?

Návrh na uplatnenie nárokov vyplývajúcich z práva osobnej starostlivosti a práva prístupu sa podáva na súde v mieste bydliska dieťaťa. Pri nárokoch vyplývajúcich z práva osobnej starostlivosti a práva prístupu sa za miesto bydliska dieťaťa považuje registrované miesto bydliska jeho rodičov. Ak sa registrované miesta bydliska rodičov dieťaťa nachádzajú v rôznych správnych oblastiach, za miesto bydliska dieťaťa sa považuje registrované miesto bydliska rodiča, s ktorým žije. Ak rodičia dieťaťa nemajú registrované miesto bydliska alebo ho nemá dieťa, za miesto bydliska dieťaťa sa považuje miesto bydliska rodičov.

Návrh na uplatnenie nároku sa podáva podľa článku 128 Občianskeho súdneho poriadku (*Civilprocesa likums*). V súvislosti s dokumentmi, ktoré sa majú priložiť k návrhu, sa uplatňuje článok 129 Občianskeho súdneho poriadku.

K návrhu možno priložiť aj stanovisko rodinného súdu.

11 Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch? Je k dispozícii mimoriadne konanie v naliehavých prípadoch?

Súdne konanie v občianskoprávných veciach sa riadi ustanoveniami lotyšského Občianskeho súdneho poriadku. Veci súvisiace s ochranou práv a záujmov dieťaťa súdy posudzujú prednostne. Súd požiada rodinný súd o stanovisko v záležitostiach týkajúcich sa priznania osobnej starostlivosti, starostlivosti o dieťa a spôsobu výkonu práva prístupu a vyzve zástupcu, aby sa zúčastnil na súdnom pojednávaní a zistil názor dieťaťa, ak je dieťa schopné vyjadriť sa s ohľadom na jeho vek a stupeň zrelosti.

Súd posudzuje občianskoprávne veci na verejných zasadnutiach okrem prípadov týkajúcich sa napríklad práv osobnej starostlivosti a prístupu. Podobne môže súd vyhlásiť zasadnutie alebo jeho časť za neverejné v záujme maloletých osôb na základe odôvodnenej žiadosti účastníkov konania alebo podľa uváženia súdu.

Účastníci konania majú právo podať na súde odôvodnenú žiadosť o rýchlejšie posúdenie prípadu. Súd následne preskúma túto odôvodnenú žiadosť.

Na žiadosť jedného z účastníkov konania sa môže v rozsudku súdu uviesť, že rozsudok alebo jeho časti týkajúce sa výživného na dieťa, práva osobnej starostlivosti a práva prístupu sú bezodkladne vykonateľné.

Na žiadosť jedného z účastníkov konania súd vydá rozhodnutie, v ktorom prechodne určí výživné na dieťa do doby vydania rozsudku.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Osoby s nízkymi príjmami alebo odkázané osoby, ktoré boli takto klasifikované podľa postupu stanoveného v právnych predpisoch, a osoby, ktoré sa náhle dostali do takejto pozície a do finančnej situácie, ktorá im bráni chrániť svoje práva (z dôvodu prírodnej katastrofy, okolností vyššej moci alebo iných okolností, ktoré nemohli ovplyvniť), alebo osoby, ktoré sú v úplnej starostlivosti štátu alebo obce (ďalej len „osobitná situácia“), majú právo požiadať o finančnú podporu na právnu pomoc.

Na základe odôvodnenej žiadosti osoby súd alebo sudca posúdi finančnú situáciu jednotlivca a úplne alebo čiastočne ho oslobodí od platenia výdavkov na právnu pomoc do štátneho rozpočtu a pozastaví povinné platenie súdnych trov do štátneho rozpočtu, prípadne ich rozdelí do splátok.

Podľa Občianskeho súdneho poriadku sú žiadatelia oslobodení od platenia súdnych trov do štátneho rozpočtu za uplatnenie nárokov súvisiacich s vymáhaním výživného na dieťa.

13 Je možné odvolať sa proti rozhodnutiu o rodičovských právach a povinnostiach?

Proti rozsudku sa možno odvolať podľa všeobecného postupu, teda podaním odvolania na krajskom súde (*Apgabaltiesa*) alebo kasačného opravného prostriedku na Najvyššom súde (*Augstākajā tiesa*).

14 Niekedy môže byť nevyhnutné obrátiť sa kvôli výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach na súd alebo iný orgán. Aké postupy sa v takýchto prípadoch uplatňujú?

Rozhodnutia súdu sa vykonávajú po nadobudnutí ich účinnosti alebo okamžite, ak sú vyhlásené za okamžite vykonateľné.

Súdne rozhodnutia vykonáva autorizovaný súdny úradník.

15 Čo musím urobiť, aby bolo rozhodnutie o rodičovských právach a povinnostiach vydané súdom v inom členskom štáte uznané a vykonané v tomto členskom štáte?

Lotyšské súdy uznávajú a vykonávajú rozhodnutia zahraničných súdov.

Rozhodnutia zahraničných súdov sa uznávajú a vykonávajú podľa postupu stanoveného v Občianskom súdnom poriadku a v súlade s nariadením Rady č. 2201/2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000.

Žiadosť o vyhlásenie vykonateľnosti sa predkladá na posúdenie okresnému (alebo mestskému) súdu v mieste trvalého bydliska osoby, proti ktorej sa navrhuje výkon rozhodnutia, alebo v mieste trvalého bydliska dieťaťa, ktorého sa výkon rozhodnutia týka. O rozhodnutí o vyhlásení vykonateľnosti alebo o rozhodnutí o zamietnutí vyhlásenia vykonateľnosti rozhoduje samosudca na základe predloženej žiadosti a priložených dokumentov do 10 dní odo dňa podania žiadosti bez prizvania účastníkov konania.

16 Na ktorý súd v tomto členskom štáte sa mám obrátiť, ak chcem namietať proti uznaniu a výkonu rozhodnutia o rodičovských právach a povinnostiach, ktoré vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

Rozhodnutie súdu prvého stupňa o uznaní rozhodnutia zahraničného súdu môže byť napadnuté podaním dodatočnej sťažnosti na krajský súd a rozhodnutie krajského súdu môže byť napadnuté podaním dodatočnej

sťažnosti na senát (*Senāts*).

Účastník konania, ktorého registrované miesto bydliska alebo, ak ho nemá, ktorého skutočné miesto bydliska sa nachádza v Lotyšsku, môže podať dodatočnú sťažnosť do 30 dní od dátumu prijatia kópie rozhodnutia; účastník konania, ktorého nahlásené miesto bydliska, prípadne skutočné miesto bydliska sa nenachádza v Lotyšsku, môže podať dodatočnú sťažnosť do 60 dní od dátumu prijatia kópie rozhodnutia.

17 Ktorý právny poriadok uplatňuje súd v konaní o rodičovských právach a povinnostiach, ak dieťa alebo účastníci konania nežijú v tomto členskom štáte alebo majú odlišnú štátnu príslušnosť?

Lotyšsko je viazané Haagskym dohovorom z 19. októbra 1996 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa a dvojstrannými dohodami o právnej pomoci uzavretými medzi Lotyšskou republikou a Ruskou federáciou, Ukrajinou, Bieloruskou republikou, Uzbeckou republikou, Kirgizskou republikou a Moldavskou republikou.

Táto webová stránka je súčasťou portálu [Vaša Európa](#).

Prítvime vašu [spätnú väzbu](#), pokiaľ ide o užitočnosť poskytnutých informácií.

■ Posledná aktualizácia: 28/01/2025

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.